

Sodankylän kunnan
Ilmastotiekartta 2035

Sisällysluettelo

Sodankylän ilmastotiekartta – hiilineutraaliksi 2035	4
Ilmastotilanne	6
Sodankylän keskilämpötilan aikajana vuodesta 1908 tähän päivään	6
Ilmastomuutoksen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen	7
Kuinka Sodankylä osallistuu ilmastotoimiin?	7
Kansainvälisistä tavoitteista paikallisiin ilmastotavoitteisiin	8
Pariisin sopimus	8
Suomen tavoitteet	8
Alueelliset tavoitteet	8
Kuntien tavoitteet	8
Sodankylän kunnan tavoitteet	9
Askelmerkit tavoitteiden saavuttamiseksi	9
Sodankylän kunnan tärkeimmät päästölähteet	10
Sodankylän kunnan tavoitteet	10
Sodankylän kasvihuonekaasupäästöjen jakautuminen eri sektoreille vuonna 2022	10
Kuntien ja kotitalouksien kulutukseen perustuvat kasvihuonekaasupäästöt 2015	11
Kokonaispäästöjen kehitys suhteessa 80% päästövähennystavoitteeseen	11
Miten Sodankylän 2035 ilmastotiekartta sopii kuntastrategiaan?	12
Toimenpiteiden aikataulu tavoitteiden saavuttamiseksi	13
Toimintasuunnitelma 2023	14
Toimintalinja 1: Kasvihuonepäästöjen vähentäminen	16
Toimintalinja 2: Luonnonvarojen kestävä käyttö, hiilinielujen vahvistaminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	18
Toimintalinja 3: Sopeutuminen ilmastomuutokseen	17
Toimintalinja 4: Yhteisön aktiivinen osallistuminen	21
	22

Sodankylän ilmastotiekartta – hiilineutraaliksi 2035

JOHDANTO

Ilmasto muuttuu jatkuvasti mutta muutokset ovat yleensä tapahtuneet hitaasti ja lajeilla on ollut aikaa sopeutua. Teollisen vallankumouksen jälkeen ilmasto on kuitenkin lämmennyt nopeasti, ja tiedeyhteisö on yhtä mieltä siitä, että me ihmiset olemme tästä pääosin vastuussa. Ilmastonmuutos vaikuttaa ympäristöömme ja uhkaa nykyistä biologista monimuotoisuutta. Ilmastonmuutos vaikuttaa myös terveyteemme ja hyvinvointiimme sekä elintapoihimme ja yritystemme elinvoimaisuuteen.

Maailman puhtaimman ilman omaavassa Sodankylän kunnassa pyritään olemaan luonnon kanssa sopusoinnussa kaikkina vuodenaikoina. Sodankylän kunta on liittynyt Hinku-verkostoon, jossa kuntien tavoitteena on vähentää alueen päästöjä ja siirtyä kohti hiilineutraaliutta.

Kunnanvaltuusto on päättänyt talousarviossa 2023, että kunnalle laaditaan ilmastotiekartta.

Tämä asiakirja on nimetty asetettua tavoitetta mukaillen Sodankylän ilmastotiekartta 2035. Ilmastotiekartalla määritellään tavoitteet ja toimintalinjat päästöjen vähentämiseksi. Ilmastotiekartan 2035 toimintasuunnitelma kattaa kaikki paikallistaloutemme sektorit ja yhteisöt.

Haluamme, että Sodankylä siirtyy kohti kestävämpää tulevaisuutta, joka takaa paikallisen luonnon monimuotoisuuden säilymisen sekä hyvinvointimme. Tätä silmällä pitäen on tärkeää, että jokainen osallistuu tähän muutokseen toimimalla päivittäin ilmaston ja ympäristömme hyväksi.

Sodankylän kunta suosittelee, että tätä ilmastotiekarttaa luetaan, opiskellaan ja toimeenpannaan koko Sodankylän kunnan alueella, kaikissa yhteisöissä.

ILMASTOTILANNE

Maailman ilmatieteen järjestö, WMO, totesi, että vuosi 2023 oli maailmanlaajuisesti mittaushistorian lämpimin vuosi. Aikavälillä 2015–2023 se oli sekä mannerten että valtamerien lämpötilojen osalta mittaushistorian lämpimin vuosi. Jokainen vuosikymmen 1990-luvulta lähtien on ollut edellisiä lämpimämpi, mikä johtuu suurelta osin ihmisen toiminnasta, kuten fossiilisten polttoaineiden poltosta ja metsäkadosta. Hiilidioksidi ja muut kasvihuonekaasut ovat voimistaneet kasvihuoneilmiötä. Tästä johtuen maapallon pinta-lämpötila on noussut 1,2 °C:lla vuodesta 1850.

Sodankylän paikalliset muutokset heijastavat näitä maailmanlaajuisia suuntauksia. Ilmatieteen laitoksen mukaan koko Suomen keskimääräinen lämpötila on noussut teollisen vallankumouksen jälkeen 2,3 °C, Lapissa keskilämpötila 1,5 °C, ja Sodankylässä 2,0 °C astetta vuodesta 1908 lähtien. Talvet ovat lämmenneet keskimäärin enemmän kuin kesät. Sodankylässä on Ilmatieteen laitoksen toimipiste, ja sen ansiosta ilmastodataa on kerätty systemaattisesti jo vuodesta 1908 saakka.

Ilmastomuutos on mm. lyhentänyt talvia, supistanut lumi- ja jääpeitettä ja muuttanut lumiolosuhteita. Äärimmäisten sääilmiöiden, kuten rankkasateiden ja kuivuuden odotetaan lisääntyvän. Myös voimakkaat tuulet saattavat yleistyä, mutta arviot ovat vielä epävarmoja. Roudan syvyyden laskiessa tuulivahinkojen odotetaan lisääntyvän. Toteutuneet muutokset ovat myös vaikuttaneet metsiin ja metsien kasvuun.

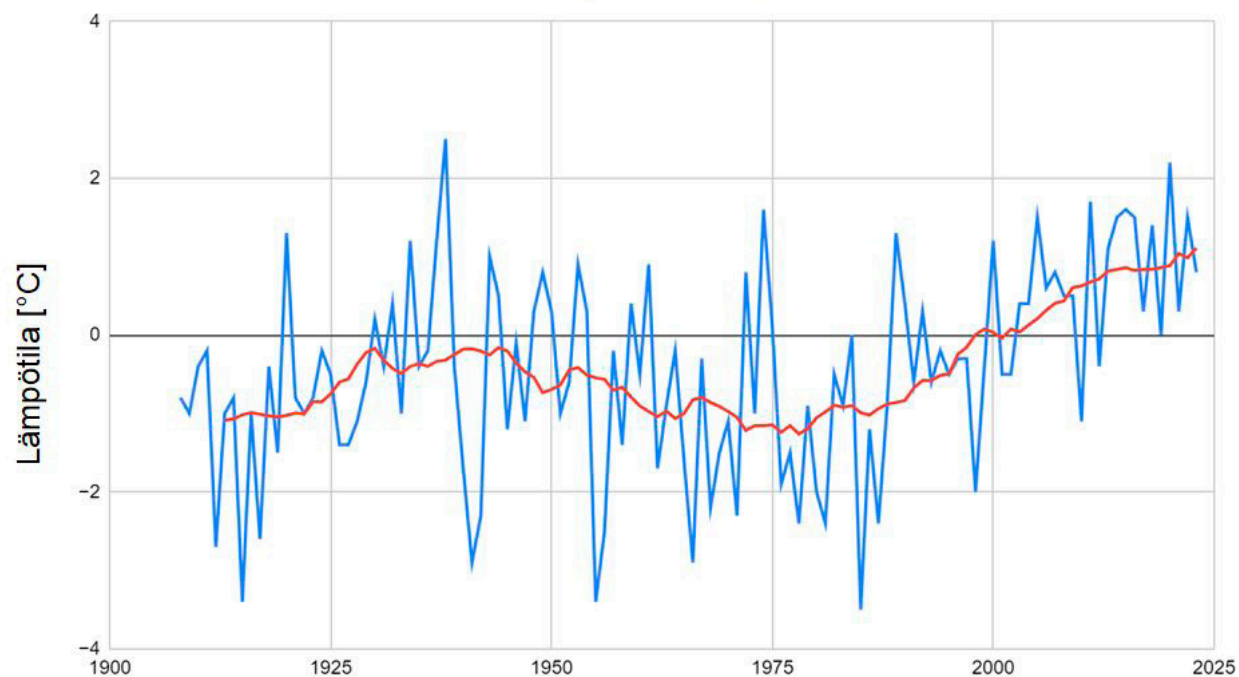
Viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että arktinen alue kokonaisuudessaan on lämmennyt noin kolme kertaa nopeammin kuin maapallo keskimäärin.

Lapin keskilämpötilan nousu aiheuttaa haasteita ekosysteemeille ja ihmisten sopeutumiselle, jos sitä ei lievennetä kasvihuonekaasupäästöjen vähentämällä ja muilla ilmastotoimilla.

SODANKYLÄN KESKILÄMPÖTILAN AIKAJANA VUODESTA 1908 TÄHÄN PÄIVÄÄN

Sodankylän keskimääräinen lämpötila 1908 -2023

Sininen käyrä: vuosittainen keskiarvo, punainen käyrä: 20 vuoden liukuva keskiarvo

Ilmatieteenlaitos

ILMASTONMUUTOKSEN VAIKUTUS LUONNON MONIMUOTOISUUTEEN

Viime vuosikymmenen aikana yhä useammat lumeen ja jäähän sopeutuneet lajit ovat olleet uhattuina ilmaston lämpenemisen vuoksi. Yleisesti ottaen on havaittavissa lajien siirtyminen etelästä pohjoiseen ja paikallisten lajien väheneminen pohjoisessa.

Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton IUCN:n vuonna 2019 julkaisemassa punaisessa lajilistassa näkyy lajien uhanalaisuuden selkeä lisääntyminen kahden viime vuosikymmenen aikana, mikä johtuu osittain ilmastomuutoksesta. Uhanalaistuminen voi kiihtyä entisestään, jos ilmastomuutosta ei onnistuta hillitsemään nykyisestä. Ilmastomuutos vaikuttaa myös talouteen ja luonnonvaroihin, mikä vaarantaa luonnosta riippuvaisia elinkeinoja, kuten poronhoitoa ja kalastusta. Siksi tarvitaan kiireellisiä toimia, jotka suojelevat luonnon monimuotoisuutta ja samalla haavoittuvia yhteisöjä ilmastomuutoksen haitallisilta vaikutuksilta.

KUINKA SODANKYLÄ OSALLISTUU ILMASTOTOIMIIN?

Sodankylä 2035:n ilmastotiekartan tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä merkittävästi vuoteen 2030 mennessä ja saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Ilmastotiekartta kattaa kaikki toimialat ja koskee meitä kaikkia – kansalaisia, yrittäjiä ja yhteisöjä.

Sodankylässä laaditaan ilmastosuunnitelman yhteydessä toimintasuunnitelma päästöjen vähentämiseksi kaikilla sektoreilla hiilineutraaliuden saavuttamiseksi ja ilmastomuutoksen torjumiseksi.

Hiilineutraalius on ratkaisevan tärkeää ja tarkoittaa ihmisen aiheuttamien päästöjen ja luonnollisten hiilinielujen, kuten metsien, maatalousmaan ja vesistöjen, tasapainottamista.

Miksi hiilineutraalius on tärkeää myös Sodankylässä? Koska ilmastomuutosta aiheuttavat päästöt ovat maailmanlaajuisia, kaikkien on tehtävä osansa niiden vähentämiseksi. Siirtyminen vähähiiliseen yhteiskuntaan parantaa elämänlaatua: se säilyttää paikalliset ekosysteemit, parantaa terveyttä ja hyvinvointia, edistää yhteisöjen sietokykyä sekä vaikuttaa myönteisesti työllisyyteen ja talouskasvuun. Se luo kestävän tulevaisuuden nykyisille ja tuleville sukupolville.

Sodankylässä laaditaan myös ilmastosuunnitelman yhteydessä ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma vuoden 2022 kansallisen strategian mukaisesti.

Siirtyminen vähähiiliseen yhteiskuntaan parantaa elämänlaatua: se säilyttää paikalliset ekosysteemit, parantaa terveyttä ja hyvinvointia, edistää yhteisöjen sietokykyä sekä vaikuttaa myönteisesti työllisyyteen ja talouskasvuun.

Kansainvälisistä ilmastotavoitteis- ta paikallisiin ilmastotavoitteisiin

PARIISIN SOPIMUS

Pariisissa vuonna 2015 hyväksytyn YK:n ilmasto-sopimuksen (UNFCCC) tavoitteena on rajoittaa maapallon lämpötilan nousu selvästi alle kah-teen celsiusasteeseen esiteollisesta tasosta ja pyrkiä rajoittamaan lämpötilan nousu 1,5 cel-siusasteeseen. Sopimuksessa maat sitoutuivat esittämään miten ne aikovat vähentää kasvihuo-nekaasupäästöjä ja parantaa ilmastovaikutusten sietokykyä. EU-maat ovat yhdessä asettaneet tavoitteekseen, että koko EU on hiilineutraali vuo-teen 2050 mennessä.

SUOMEN TAVOITTEET

Eurooppa ja Suomi ovat sitoutuneet vähentä-mään päästöjä nopeasti kaikilla sektoreilla. Suomi pyrkii hiilineutraaliksi vuoteen 2035 men-nessä, ennen EU:n vuoden 2050 tavoitteita (EU Eu-roopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteet), ja kuuluu näin eurooppalaisiin edelläkävijöihin. Suomi aikoo myös tulla ensimmäiseksi fossiilisista poltto-aineista vapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi.

ALUEELLISET TAVOITTEET

Lapin vihreän kehityksen ohjelmassa luodaan L maakunnan sisäinen, vapaaehtoinen sopimus Lapin vihreästä kehityksestä.

Kuntien ilmastotoimet ovat elintärkeitä päästövähennys-tavoitteiden saavuttamiseksi Suomessa.

KUNTIEN TAVOITTEET

Hinku-verkosto, jota Suomen ympäristökes-kus SYKE koordinoi, perustettiin vuonna 2008 ja siihen on liittynyt tähän mennessä 96 kuntaa. Verkosto on suomalainen aloite, jossa kunnat ovat sitoutuneet kunnianhimoisiin ilmastotoimiin ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen 80 prosentilla vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Verkosto korostaa paikallistason toimia kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja siirtymiseksi kohti kestävää, vähähiilistä yhteis-kuntaa. Samankaltaisia verkostoja toimii myös muissa maissa.

Hinku-verkosto tukee Pariisin sopimuksen pää-määriä ja tavoitteita edistämällä kansallisia toimia päästöjen vähentämiseksi ja ilmastokestä-vyyden parantamiseksi. Verkoston toiminta, kuten uusiutuvan energian, energiatehokkuustoimenpi-teiden ja kestävän liikenteen edistäminen, tukee Suomen kansallisia ilmastotavoitteita, jotka ovat osa Pariisin sopimuksen mukaista sitoumusta.

SODANKYLÄN KUNNAN TAVOITTEET

Sodankylän kunta liittyi Hinku-verkostoon vuonna 2022. Tukeakseen Suomen ilmasto-tavoitteiden saavuttamista Sodankylä sitoutuu vähentämään päästöjään 80 prosenttia vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä ja saavut-taa hiilineutraaliuuden vuonna 2035.

Sodankylä haluaa pienentää hiilijalanjälkeään entisestään vähentämällä kulutukseen liittyviä päästöjä ja kannustamalla asukkaita vastuulli-sempaan kulutukseen. Päästöjen vähentämistä ei kuitenkaan voi jättää pelkästään asukkaiden varaan. Kunnallamme on oma roolinsa kestä-vän tulevaisuuden kannalta suotuisan kehityksen suunnittelussa.

Lisäksi Sodankylä pyrkii vahvistamaan hiilinie-lujaan ja toimimaan edelläkävijänä hiilinelujen edistämisessä. Sodankylä pyrkii myös toimimaan ennakoivasti ilmastomuutokseen sopeutumis-es-sa ja riskienhallinnassa.

ASKELMERKIT TAVOTTEIDEN SAAVUTTAMISEKSI

KANSALLISET TAVOITTEET

Lämpötilan nousun rajoittaminen

1,5 °C

Pariisin sopimuksen mukaisesti

Eurooppa hiilineutraali vuonna

2050

Suomi hiilineutraali vuonna

2035

PAIKALLISET TAVOITTEET

Sodankylä liittyi Hinku-verkostoon

2022

Kuntien kasvihuonekaasu-päästöjen vähennys

-80%

vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta

Sodankylän kunnan suurimmat päästölähteet

SODANKYLÄN KUNNAN TAVOITTEET

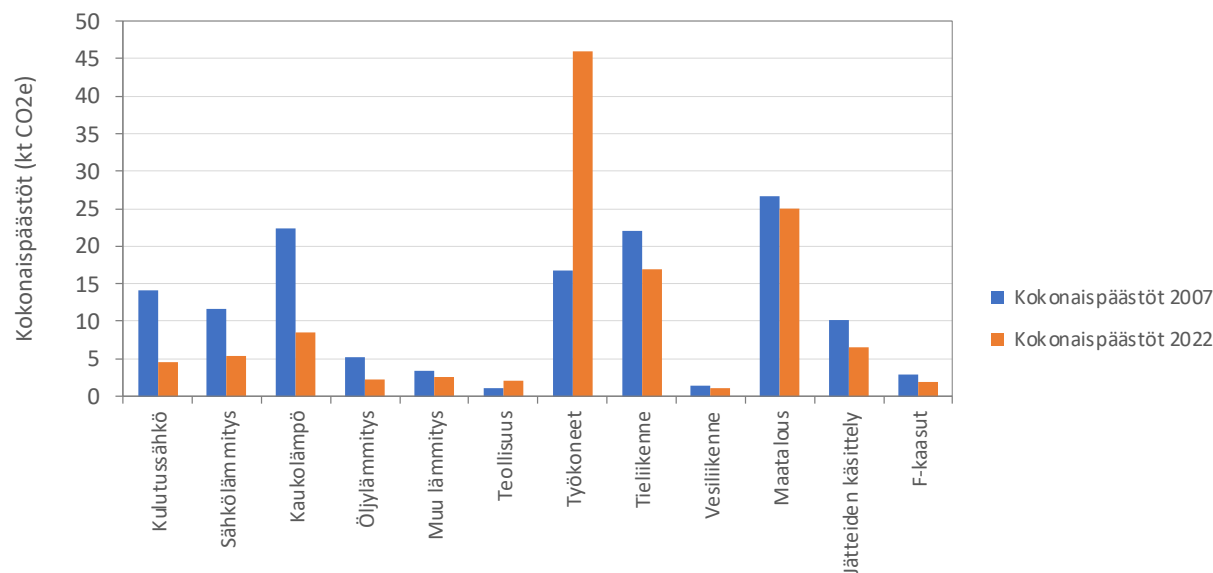
Suomen suurimmat päästölähteet vuonna 2022 olivat tieliikenne, maatalous ja kaukolämpö (Hinku-laskentasäännöin laskettuna).

Sodankylässä päästöt vähenivät 16,1 prosenttia vuosina 2007–2022, mukaan lukien päästöhyvitykset. Sodankylän suurin päästösektori on työkoneet (kaivos ja metsätalous), joiden osuus nousi voimakkaasti vuosina 2007–2022 noin 12,1 prosentista 37,3 prosenttiin. Työkoneiden kokonaispäästöistä kaivoskoneiden osuus on suurin, noin 72 prosenttia. Vuonna 2022 maatalouden päästöjen osuus kunnan kokonaispäästöistä oli reilut 20,3

prosenttia, mikä on hieman suurempi kuin vuonna 2007. Tieliikenteen päästöjen osuus on pudonnut vuosina 2007–2022 noin 16 prosentista hieman reiluun 13,8 prosenttiin. Jos kaivosten työkoneet jätetään tarkastelun ulkopuolelle, päästöjen väheneminen vuosien 2007 ja 2022 välillä on koko kunnan osalta ollut erittäin hyvä, noin 39 prosenttia. Vuosien 2021 ja 2022 välillä päästöt vähenivät 8 prosenttia. Kaukolämmön päästöjen osuus laski voimakkaasti vuosien 2021 ja 2022 välillä noin 16,3 prosentista noin 7 prosenttiin, mikä johtuu turpeen käytön osuuden vähenemisestä 40 prosentista 25 prosenttiin.

SODANKYLÄN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN JAKAUTUMINEN ERI SEKTOREILLE VUONNA 2022

Kokonaispäästöt Sodankylässä vuonna 2007 ja 2022 (kt CO₂e)

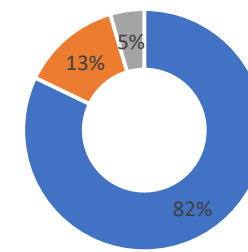

Päästölähde

SYKE

KUNTIEN JA KOTITALOUKSIEN KULUTUKSEEN PERUSTUVAT KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖT 2015

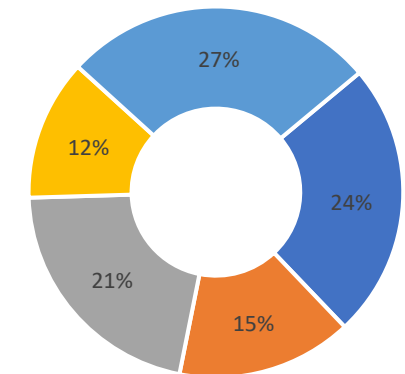
Kulutusperusteiset kasvihuonepäästöt Sodankylä (%)

■ Kotitalouksien kulutus
■ Kuntien hankinnat
■ Investoinnit

SYKE

Kotitalouksien kulutus (%)

■ Ruoka ■ Tavarat ■ Asuminen ■ Palvelut ■ Liikuminen

SYKE

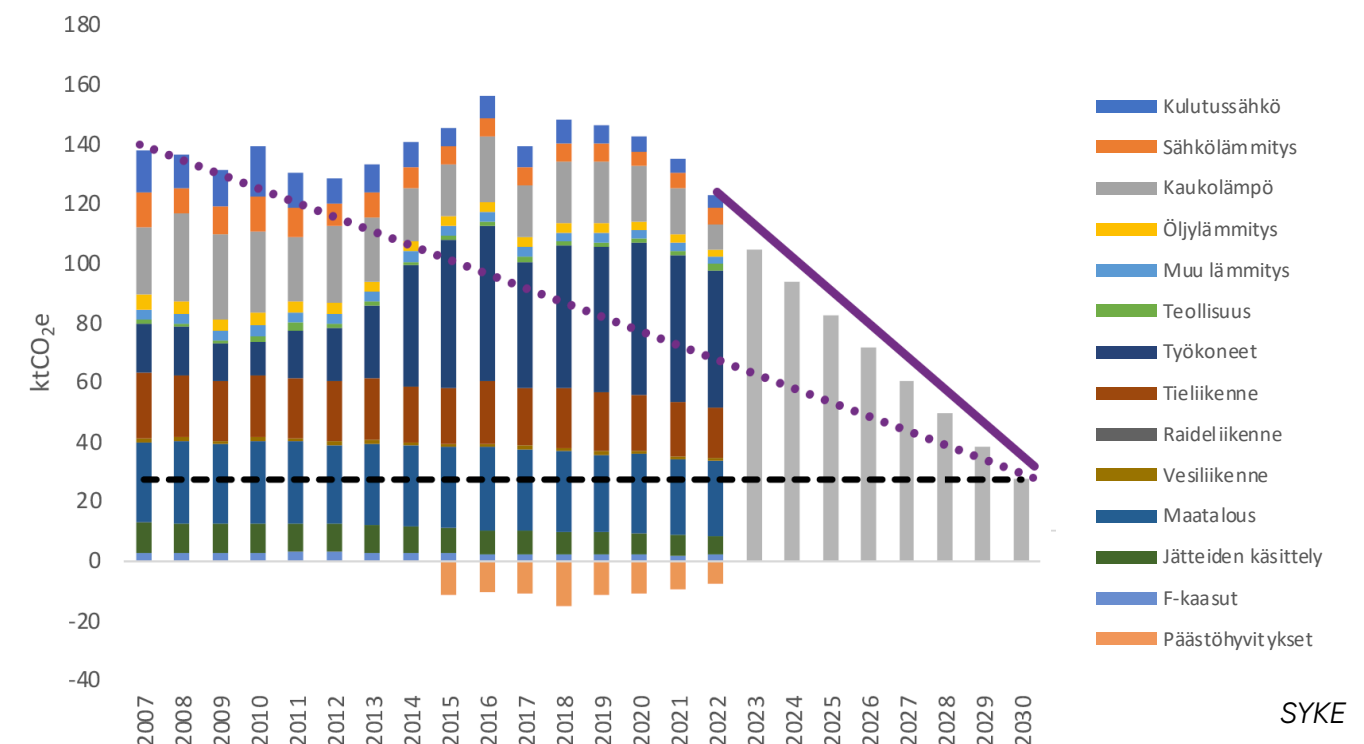
Kulutukseen perustuvista kasvihuonekaasupäästöistä Sodankylässä 82 % tulee kotitalouksien kulutuksesta, 13 % kuntien ostoista ja 5 % investoinneista.

Kotitalouksien kulutukseen liittyvistä päästöistä liikenteen osuus on 27 %, elintarvikkeiden kulutuksen 24 %, asumisen 21 %, muiden tavaroiden 15 % ja

muiden palvelujen 12 %.

On huomattava, että kulutuksen lukuihin sisältyvät tavaroiden tuotannosta ja tuonnista niin Sodankylässä kuin muualla Suomessa ja ulkomailla syntyneet suorat ja epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt.

SODANKYLÄN PÄÄSTÖJEN TRENDI SUHTEESSA 80% PÄÄSTÖVÄHENNYSTAVOITTEeseen VUODESTA 2007 VUOTEEN 2030 (HINKU-LASKENTA PÄÄSTÖHYVITYKSILLÄ)

SYKE

Päästöhyvitykset: Kunnalle lasketaan päästöhyvitys tuulivoiman lisäksi alueella tuotetusta ja verkkoon myydyistä aurinko- ja biokaasusähköstä.

Miten Sodankylän 2035 ilmastotiekartta sopii kuntastrategiaan?

Sodankylän kuntastrategia perustuu neljään polkuun, joille on määritelty tavoitteet ja keinot. Sisällyttämällä hiilineutraalius-tavoitteen kuntastrategian jokaiseen polkuun Sodankylä korostaa panostustaan koko yhteisön hyvinvointiin. Sodankylä osoittaa myös sitoutumisensa ilmastomuutoksen torjuntaan ja edistää samalla ta-

louskasvua, sosiaalista osallisuutta ja ympäristön kestävyyttä.

Ilmastotiekartta 2035 sopii siten kuntastrategiaan integroimalla neutraaliustavoitteen jokaiseen polkuun toimintalinjojen avulla ja korostaa vaikutusta yhteisön yleiseen hyvinvointiin.

TYÖN POLKU:

Siirtyminen kestäväan teollisuuteen luo uusia työmahdollisuuksia ja tukee monipuolista elinkeinorakennetta. Kestävyysnäkökulma on osa työntekijöiden ammattitaitoa. Koulutuksessa ja valmennuksessa korostetaan ympäristönäkökulmia, niin että niitä voidaan soveltaa työtävissä.

ASUMISEN POLKU:

Parannamme rakentamisen energiatehokkuutta edistämällä uusiutuvien energiavaihtoehtojen käyttöönottoa. Vähennämme asuntojen hiilipäästöjä ja ympäristövaikutuksia energiatehokkaita rakennusstandardeja soveltamalla.

YMPÄRISTÖN POLKU:

Korostamme hiilipäästöjen vähentämisen tärkeyttä kaikilla toimialoilla. Edistämme uusiutuvan energian käyttöönottoa, luonnonvarojen säästämistä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Tuomme asuin ympäristön ja luonnon kunnioituksen keskeiseksi osaksi ympäristön polkua.

YHTEISÖLLISYYDEN POLKU:

Kannustamme sodankyläläisiä vähentämään hiilijalanjälkeä päivittäisessä kulutuksessa, energiavalinnoissa ja liikenteessä yhteisen hyvinvoinnin lisäämiseksi.

OPPIMINEN

TOIMENPITEIDEN AIKATAULU TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEKSI

Sodankylän kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet 16,1 prosenttia vuosien 2007 ja 2022 välillä kansallisten päästötrendien mukaisesti. Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan lisätoimia siirtymisen nopeuttamiseksi.

2022
-16,1%

vähennys paikallisissa kasvihuonekaasupäästöissä verrattuna vuoteen 2007

2030
-80%

vähennys paikallisissa kasvihuonekaasupäästöissä verrattuna vuoteen 2007

2035
HIILINEUTRAALIUS

Vuoden 2035 jälkeen

Tavoitteena
HIILINEGATIIVISUUS
jossa hiiltä sidotaan enemmän kuin vapautuu.

Toimintasuunnitelma 2023

Sodankylä pyrkii toteuttamaan tätä toimintasuunnitelmaa yhteistyössä kaikkien sidosryhmien, kuten kunnan ilmastotyöryhmän, paikallisista, alueellisista ja valtakunnallisista asiantuntijoista koostuvan ilmastotyöryhmän sekä eri yhteistyökumppaneiden, paikallisten yrittäjien, asukkaiden ja yhdistysten kanssa.

Toimenpiteiden tehokkuutta seurataan päästö-tietojen ja indikaattoreiden avulla, jotka kuvataan ilmastosuunnitelmassa.

Toimenpiteiden aikataulu on 2024–2030 ja 2030–2035.

Sodankylän kunta jäsentää ilmastosuunnitelmansa neljän toimintalinjan ympärille, jotka kaikki liittyvät samankaltaisiin, koordinoitua toimintaa edellyttäviin syihin. Tässä tiekartassa esitetään joitakin esimerkkejä toimenpiteistä, joita kunta tukee kaikilla toimialoilla.

Hiilijalanjäljen pienentäminen on kaksivaiheinen prosessi: siihen kuuluu kunnan sisällä tuotettujen suorien kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, mutta myös kunnan ulkopuolella tuotettujen tavaroiden kulutukseen liittyvien epäsuorien päästöjen vähentäminen. Tämän saavuttamiseksi meidän on vahvistettava kiertotalouttamme ja kulutettava vähähiilipäästöisiä tuotteita.

TOIMINTALINJA 1:

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä jatketaan kaikin tavoin kaikilla aloilla, mikä edellyttää väistämättä energiankulutuksen vähentämistä, uusiutuvan energian osuuden lisäämistä ja ympäristöystävällisemmän liikenteen käyttöä.

VÄHENNETÄÄN ENERGIANKULUTUSTA

Ympäristöystävällisintä energiaa on se, jota emme kuluta. Sen vuoksi on tärkeää edistää energiatehokkuutta ja energian säästöä, jotta energiankulutusta voidaan vähentää kaikilla toimialoilla. Voimme edelleen parantaa myös asuntojen energiatehokkuutta.

ENERGIA JA KAUKOLÄMPÖ

Sodankylä edistää energiankäytön vähähiilisyttä seuraavilla toimenpiteillä:

Jatkamalla turpeen ja polttoöljyn osuuden vähentämistä kaukolämmityksessä.

Vähentämällä pienissä asuinrakennuksissa öljyn käyttöä, jota korvataan kaukolämmöllä tai lämpöpumppuratkaisuilla.

Lisäämällä uusiutuvien energialähteiden käyttöä kaukolämmityksessä.

Tutkimalla paikallista biokaasun tuotantopotentiaalia.

Tutkimalla mahdollisuuksia osallistua vihreän vedyn tuotantoon.

Tutkimalla mahdollisuuksia lisätä maalämmön käyttöä rakennusten lämmityksessä.

Jatkamalla energiatehokkaan julkisen valaistuksen optimointia.

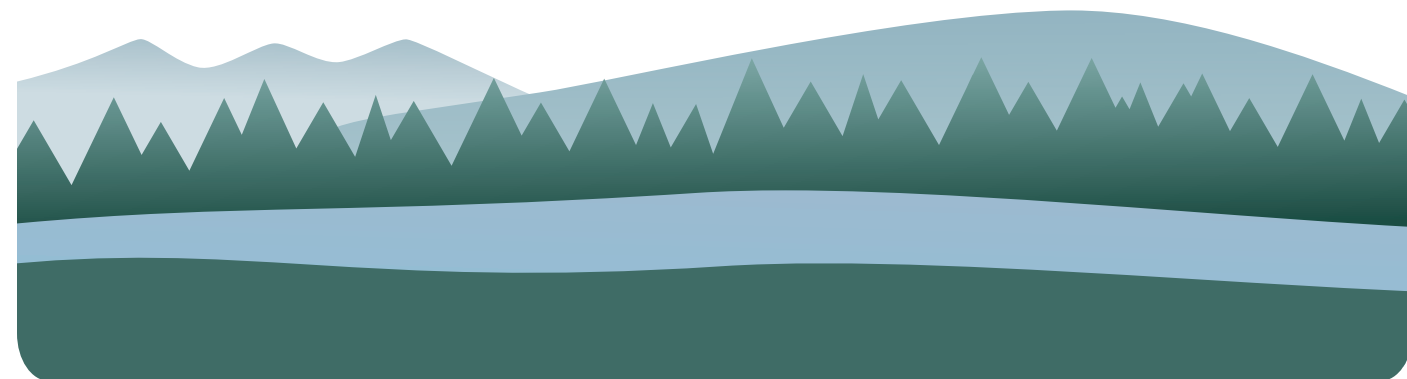
Työskentelemällä digitaalitekniikan ympäristöjalanjäljen pienentämiseksi.

Jatkamalla kuituverkon kehittämistä.

Jatkamalla asukkaiden neuvontaa energiavalinnoissa.

EKOLOGINEN KUNNOSTAMINEN JA KESTÄVÄ RAKENTAMINEN

Asuntosektorilla toteutetaan toimenpiteitä erityisesti energiatehokkaan rakentamisen edistämiseksi.

Sodankylä on sitoutunut parantamaan rakennusten energiatehokkuutta vuoteen 2030 mennessä liittymällä vapaaehtoiseen KETS-sopimukseen vuonna 2023. Prioriteetteja ovat muun muassa siirtyminen vähäpäästöisiin lämpöpumppuihin, uusiutuvan energian käytön edistäminen uusissa rakennuksissa ja olemassa olevien rakennusten energiatehokkuuden parantaminen EU-direktiivien mukaisesti.

Kunta pyrkii kohti ekologisuuutta ja kestävyyttä:

Tukemalla puurakentamista hiilen varastoimiseksi.

Tukemalla älykkäiden rakennusten rakentamista.

Järjestämällä asukkaille työpajoja energiaremonteista.

Toteuttamalla toimenpiteitä, joihin kuuluu öljyn ja sähkölämmityksen käytön vähentäminen, jäähdytysjärjestelmien ja ilmanvaihdon parantaminen.

UUSIUTUVAN ENERGIAN OSUUDEN LISÄÄMINEN

Sodankylän kunnan tavoitteena on vähentää fossiilisten polttoaineiden kulutusta ja lisätä asteittain uusiutuvan energian osuutta EU:n tavoitteiden mukaisesti:

Tutkimalla aurinkosähkö- ja maalämpöhankkeiden toteutettavuutta ja investoimalla niihin.

Edistämällä toimillaan tuulivoimahankkeille soveltuvaa toimintaympäristöä.

Tutkimalla edelleen vesivoiman etuja.

Tutkimalla paikallista biokaasun tuotantopotentiaalia.

ÄLYKÄS JA VÄHÄPÄÄSTÖINEN LIIKENNE

Sodankylän kunta tukee siirtymistä vähäpäästöisiin ajoneuvoihin investoimalla sähköisen latausinfrastruktuurin laajentamiseen.

Kunta edistää myös tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä:

Parantamalla joukkoliikennepalveluita.

Osallistumalla kansalliseen tavoitteeseen pyöräilyinfrastruktuurin lisäämisellä ja tarjoamalla laadukkaat sekä turvalliset pyöräilyolosuhteet kaikille.

Kouluttamalla ja toteuttamalla tiedotuskampanjoita kuntalaisille kestävien liikennevalintojen edistämiseksi, parantaa terveyden, hyvinvoinnin ja paikallisen yritystoiminnan elinvoimaisuuden saavuttamista.

TOIMINTALINJA 2:

Luonnonvarojen kestävä käyttö, hiilinielujen vahvistaminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen

Sodankylä suunnittelee hiilinielujen vahvistamista, sillä on todennäköistä, että kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi tehdyt toimenpiteet eivät riitä hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Yhdessä Ilmatieteen laitoksen, Syken ja Luken kanssa tehtävien tutkimusten perusteella voidaan arvioida Sodankylän hiilinielujen kokonaiskapasiteetti.

Lisäksi luonnonvarojemme kestävä hyödyntäminen mahdollistaa hiilijalanjäljen pienentämisen, paikallisen kulutuksen lisäämisen ja hiilidioksidin varastoinnin sekä luonnon monimuotoisuuden suojelun.

LUONNONVAROJEMME KESTÄVÄ KÄYTTÖ

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TUKEMINEN

Alueella edistetään metsien käyttöä ja luonnon ennallistamista:

Kannustamalla asukkaita istuttamaan puita.

Tukemalla hankkeita, joilla suojellaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä luonnonympäristöjä.

Tukemalla vanhojen metsien ja niiden luonnonarvojen suojelua EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti.

Edistämällä soiden ja vesistöjen ennallistamista.

Kannustamalla monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta toimivia metsänhoitokäytäntöjä metsänomistajien kanssa järjestettävissä työpajoissa.

PAIKALLISEN JA KESTÄVÄN MAATALOUDEN TUKEMINEN

Maatalouden kestävyttä tuetaan:

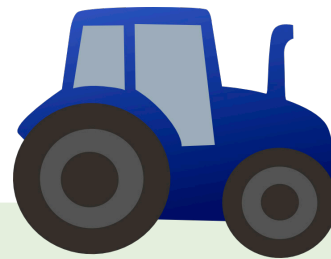
Auttamalla maanomistajia vähentämään maaperän päästöjä ja kannustamalla viljelijöitä parantamaan maaperän hiilensidontaa ja edistämään ravinteiden kierrätystä. Edistämällä luonnon monimuotoisuutta ennallistamalla ja tutkimalla mahdollisuuksia metsittää turvemaita ja edelleen vähentää turpeen käyttöä.

Edistämällä eläinten hyvinvointia.

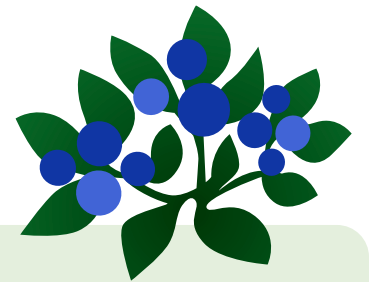

Tarjoamalla viljelijöille mahdollisuus saada ilmastotietoa ja kouluttamalla heitä kestäviin ja hiilensidontaa edistäviin viljelykäytäntöihin.

PAIKALLISEN JA KAUSILUONTEISEN RUOAN TUKEMINEN

Paikallisen ja kausiluonteisen ruoan käyttöä edistetään:

Lisäämällä paikallisten ja kaudenmukaisten ruokien osuutta julkisissa hankinnoissa.

Kannustamalla kasvisruoan tuotantoa Lapissa.

Lisäämällä kasvisruokavaihtoehtoja kouluissa ja ravintoloissa.

Lisäämällä kalaruokavaihtoehtoja kouluissa ja ravintoloissa.

Ottamalla paikallinen kala osaksi huoltovarmuutta.

Tiedottamalla yhteisöä kestävästä ja terveellisestä ravitsemuksesta.

Kannustamalla ruoan kotitarveviljelyyn omassa puutarhassa tai yhteisöpuutarhoissa. Samalla edistetään eri sukupolvien välistä kanssakäymistä.

VESIVAROJEN PAIKALLISTEN KALAVAROJEN EKOLOGISESTI KESTÄVÄN KÄYTÖN TUKEMINEN

Kunta pyrkii kohti vesi- ja kalavarojen ekologista ja kestävää käyttöä:

Edistämällä vapaa-ajan kalastusta paikallisille ja matkailijoille.

Lisäämällä paikallisen kalan kulutusta kouluissa, laitoksissa, ravintoloissa ja yksityistalouksissa.

Tukemalla vesien kunnostushankkeita.

Kouluttamalla ja opastamalla paikallisia kalastajia ja yhteisöä kestävästä kalastuskäytännöistä sekä ekologisista vaikutuksista.

Lisäämällä tietoa kotitarvekalastuksen merkityksestä ja mahdollisuuksista omassa ruokataloudessa.

KESTÄVÄN PORONHOIDON EDISTÄMINEN

Kunta pyrkii kartoittamaan poronhoitajien tarpeita keskustelujen ja työpajojen avulla, erityisesti tutkimalla mahdollisuuksia paikalliseen rehuntuotantoon.

KIERTOTALOUDEN VAHVISTAMINEN

Sodankylä on sitoutunut parantamaan jätehuoltoa ja edistämään jätemäärän vähentämistä ja kierrätystä. Kunnan tavoitteena on toimia esimerkkinä sekä kansallisesti että globaalisti.

Tavoitteena on edistää kestävän kehityksen kulttuuria kunnassa:

Asentamalla kierrätys- ja kompostointiastiat kunnantalolle esimerkkinä seurattavaksi.

Tekemällä aloitteita yhdyskunta- ja rakennusjätteen kierrätyksen parantamiseksi.

Jatkamalla ruokahävikin vähentämistä kouluissa.

Kannustamalla ympäristöystävällisiä käytäntöjä kunnassa ja paikallisissa yrityksissä.

Tukemalla vastuullista kulutusta.

Lisäämällä yhteisön tietoisuutta ja antamalla jätehuoltoon liittyvää neuvontaa.

Ottamalla ympäristövaatimukset huomioon kaikissa julkisissa hankintoja koskevissa sopimuksissa ja tukemalla ympäristömerkittyjen tuotteiden hankintaa.

Tukemalla tutkimus- ja kehityshankkeita.

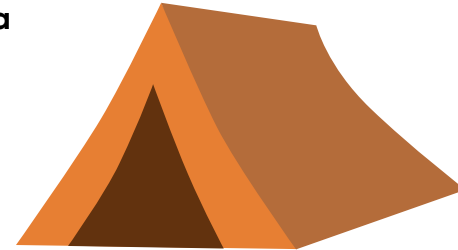
Tukemalla ympäristökasvatusta kouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

KESTÄVÄN JA LUONTOYSTÄVÄLLISEN MATKAILUN EDISTÄMINEN

Sodankylän matkailuntoimenpideohjelma edistää Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä.

Matkailu- ja majoitussektorin on oltava johtavassa asemassa kestävän matkailuelinkeinon rakentamisessa.

Sodankylä pyrkii kehittämään kestäväksi matkailukohteeksi:

Kannustamalla yrittäjiä liittymään Sustainable Travel Finland STF -merkkiin, mikä osoittaa heidän sitoutumisensa ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Tekemällä yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa kestävien käytäntöjen kehittämiseksi järjestämällä työpaikkoja.

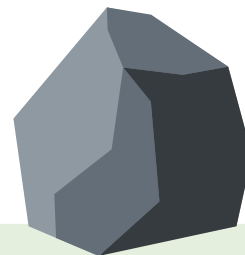
Työstämällä kestävän matkailun suunnitelmaa nykyisen matkailuntoimenpideohjelmaa lisäksi.

Edistämällä matkailutarjontaa, joka yhdistää ihmiset uudelleen luontoon ja kunnioittaa luontoa, paikallisia kulttuureja ja perinteitä.

KOHTI RESURSSIEN TEHOKKASTA KÄYTTÖÄ

Lapissa ja erityisesti Sodankylässä sijaitsee energiamurroksen kannalta keskeisiä raaka-aineita. Alueella on kaivostoimintaa ja kiinnostusta uusille kaivosalueille.

Koska kaivoksilla on omat ohjelmansa ympäristön suojelemiseksi ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi, Sodankylän kunta kannustaa kaivoksia vahvistamaan kestäviä toimintatapojaan, ja sillä on myös kaivostoimintaohjelma tätä varten.

Sodankylä kannustaa myös kaivoksia kunnostus- ja ennallistamissuunnitelmiin, joilla edistetään luonnon monimuotoisuuden palauttamista.

TOIMINTALINJA 3:

Sopeutuminen ilmastonmuutokseen

Sodankylä vastaa ilmastonmuutoksen haasteisiin joustavasti, niin että kuntalaisten turvallisuus, terveys ja arkielämän sujuvuus voidaan taata kaikissa tilanteissa.

Sodankylän kunta vahvistaa sopeutumiskykyänsä:

Analysoimalla ilmastonmuutoksen vaikutuksiin liittyviä riskejä ja kehittämällä varautumis- ja sopeutumistoimia.

Selvittämällä mahdollisuuksia soveltaa luonnon monimuotoisuutta ylläpitäviä luontopohjaisia ratkaisuja sopeutumistoimissa.

Tukemalla elinympäristöjen suojele- ja ennallistamissuunnitelmia.

Valmistautumalla ilmatoriskeihin maankäytön suunnittelussa ja tienpidossa.

Laatimalla suunnitelma terveys- ja pelastuspalvelujen mukauttamiseksi äärimmäisten sääilmiöiden aiheuttamiin uusiin haasteisiin.

Tukemalla elintarvikejärjestelmän omavaraisuutta ja kestävyyttä.

Varautumalla sähkökatkoksiin.

Parantamalla metsäpalojen ehkäisy- ja torjuntasuunnitelmia.

Yhteisön aktiivinen osallistuminen

Aktiivinen osallistuminen yhteisöön ja ilmastonmuutosta ja kestäviä ratkaisuja koskeva koulutus, joka on kaikkien saatavilla.

Sodankylässä uskomme, että koulutus, oppiminen, valmennus ja viestintä ovat parhaat työkalumme paikallisten asukkaiden tietoisuuden lisäämiseksi ilmastonmuutoksen lieventämisestä ja siihen sopeutumisesta. Yhdessä voimme tehdä muutoksia, vähentää kulutustamme, omaksua ympäristöystävällisemmän elämäntavan, joka kunnioittaa ympäristöä, ja yhdessä voimme rakentaa kestäväää tulevaisuutta luontoa säilyttäen seuraaville sukupolville!

Sodankylä tukee yhteisöllistä osallistumista:

Kannustamalla sukupolvien välisten yhteyksien luomiseen.

Auttamalla kuntalaisia tiedostamaan, kuinka omilla toimilla voi olla myönteinen vaikutus paitsi ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen myös omaan terveyteen ja hyvinvointiin.

Luomalla verkkoalusta ilmastoon liittyviä kysymyksiä varten.

Pitämällä luentoja ja työpajoja kouluissa, kirjastossa ja kunnantalolla.

Järjestämällä ilmastotietoisuuspäiviä ja -tapahtumia.

Yhdessä onnistumme!

Stéphanie C. Lefrère, FT, kestävän kehityksen asiantuntija; Sodankylän kunta: ilmastotyökoordinaattori ja ilmastontiekartan laatija.

Kunnan ilmastotyöryhmä

Jari Rantapelkonen, Sodankylän kunnanjohtaja
Ari Pesonen, kehitysjohtaja

Jyrki Jänkälä, toimitusjohtaja; Lämpölaite Lämpö ja Vesi Oy
Liisa Kuittinen, viestintäasiantuntija
Timo Lohi, toimitusjohtaja; Tähtikunta Oy
Antti Palomaa, hyvinvointi- ja sivistysjohtaja
Kalle Pyykkö, talous- ja hallintojohtaja
Jussi Rantamo, toimitusjohtaja, Tähtikuilu Oy
Minna Seppälä, henkilöstöpäällikkö
Juho Tepsa, toimitusjohtaja / tekninen isännöitsijä; Asentopuulaaki Oy / Asuntotoimisto
Matias Yliriesto, tekninen johtaja

Sidosryhmien ilmastotyöryhmä

Merja Ahola, toimitusjohtaja; Pohjois-Lapin Ruoka Oy
Ari Arvola, rehtori; Tähtikunnan koulu
Jari Hakkarainen, JH Jokapaikanhöllyt, Sodankylän yrittäjien puheenjohtaja
Mikael Hilden, FT, entinen ilmastohjelman johtaja; SYKE
Johanna Holm, ympäristöpäällikkö; Kevitsa
Pertti Itkonen, maankäytön erityisasiantuntija; Metsähallitus
Jukka Korpivuoma, toiminnanjohtaja; Sodankylä kalatalousalue
Kari Korvanen, toimitusjohtaja, ATS Oy
Jouko Kumpula, erikoistutkija; LUKE
Virpi Kumpula, projektipäällikkö; Lapin ruoka 2-hankkeessa Sodankylän kunnan Elinvoimapaalvelut ja suunnittelija; Pohjois-Lapin ruoka Oy

Pertti Lamberg, toimitusjohtaja, professori; AA Sakatti Mining Oy
Johanna Leppälä, FT, erikoistutkija; LUKE
Hannakaisa Lindqvist, tutkimusprofessori; Ilmatieteen laitos
Jukka Lokka, asiantuntija; LUKE
Mikko Majjala, tieasiantuntija; Metsänhoitoyhdistys Lappi
Sari Muikku, hallintopäällikkö, Lapeco
Ari Mure, eversti; Jääkäriprikaati
Jukka Nieminen, toimitusjohtaja; Ruperts Resources
Maria Pikkupirtti, ympäristöasiantuntija; Kemijoki Oy
Matti Riipi, Sattasniemen poroisäntä; Paliskuntain yhdistys
Anniina Salonen, ympäristöpäällikkö; Ruperts Resources
Eija Tanskanen, johtaja, professori; Sodankylän geofysiikan observatorio
Esa Turunen, professori, emeritus

Graafinen suunnittelu: Johanna Luusua, sisällöntuottaja; Sodankylän kunta

